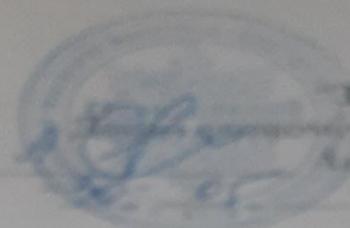

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач економічного факультету

Анатолій ДІБРОВА

2023 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри організації підприємництва
та біржової діяльності

Протокол №15 від "23" травня 2023 р.

Завідувач кафедри

Микола ІЛЬЧУК

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Економіка підприємства»

Тетяна ГУЦУЛ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА»

Спеціальність - 051 «Економіка»

Факультет – економічний

Розробник – к.е.н., доцент Маршалок М.С.

Київ – 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни

“КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА”

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній ступінь		
Галузь знань	05 – Соціальні і поведінкові науки	
Освітній ступінь	Другий (магістрський)	
Спеціальність	051- Економіка	
Освітня програма	Економіка підприємства	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	-	
Форма контролю	іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	1
Семестр	1	2
Лекційні заняття	30 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	10 год.
Лабораторні заняття	- год.	- год.
Самостійна робота	90 год.	132 год.
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	4 год. 6 год.	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – сформувати у студентів теоретичні знання та практичні навички щодо управління конкурентоспроможністю підприємств у сучасних умовах господарювання.

Завдання - вивчення теорії, вітчизняного і світового досвіду та управління конкурентоспроможністю підприємств.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність визначати та розв'язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов та вимог

загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність критично мислити та генерувати нові ідеї.

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між явищами та процесами.

ЗК5. Здатність до інноваційної діяльності.

ЗК6. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

фахові (спеціальні) компетентності (СК) :

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для управління економічною діяльністю.

СК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних завдань.

СК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки, вибирати належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

СК8. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

СК9. Здатність застосовувати науковий підхід до формування та обґрунтування ефективних стратегій в економічній діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.

ПРН 2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.

ПРН 3. Вільно спілкуватися з професійних та наукових питань державною та іноземною мовами усно і письмово

ПРН 4. Розробляти соціально-економічні проекти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень.

ПРН 6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та вміння управляти персоналом і працювати в команді

ПРН 7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

ПРН 8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково - аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань

ПРН 9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.

ПРН 11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.

ПРН 12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризику.

ПРН 14. Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.

ПРН 15. Організовувати розробку та реалізацію соціально - економічних проектів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні та методичні основи конкурентоспроможності підприємств

Тема 1. Сучасні теорії конкуренції.

Конкуренція: сутність і види. Конкуренція як економічна категорія. Еволюція поглядів на конкуренцію. Концептуальні підходи до конкуренції. Етапи розвитку методології конкурентоспроможності. Наукові центри та школи, що досліджують конкуренцію. Конкуренція як рушійна сила ринку. Види конкурентної поведінки. Конкуренція на мікро-, мезо-, макро- і мегарівні економічної системи. Функції конкуренції як економічної категорії. Елементи механізму конкурентної боротьби. Класифікаційні ознаки економічної конкуренції. Прийоми цінової та нецінової конкуренції. Форми економічної конкуренції.

Тема 2. Державне регулювання конкуренції

Роль держави у розвитку конкуренції. Державна політика в сфері регулювання конкуренції. Антимонопольна політика. Монополізм та захист ринку від недобросовісної конкуренції. Закон України "Про захист економічної конкуренції". Закон України "Про Антимонопольний комітет України". Цілі державного регулювання конкуренції. Економічні методи регулювання конкуренції.

Особливості антимонопольного регулювання української економіки. Завдання та функції Антимонопольного комітету України. Об'єкти антимонопольної політики. Методи та засоби антимонопольного регулювання в Україні. Основні фактори, що впливають на обмеження конкуренції. Основні напрямки антимонопольної політики. Система органів Антимонопольного комітету України. Аналіз стану монополізації вітчизняної економіки. Державний контроль за економічною концентрацією. Захист від недобросовісної конкуренції. Світовий досвід державного регулювання конкуренції.

Тема 3. Діагностика конкурентного середовища.

Конкурентне середовище та його складові. Класифікація конкурентного середовища. Класична модель конкурентного середовища. Модель п'яти конкурентних сил М. Портера. Типи конкурентних ситуацій та стратегії отримання конкурентних переваг. Фактори конкурентоспроможності підприємства. Узагальнений алгоритм оцінки конкурентоспроможності підприємства. Підходи та методи оцінки конкурентоспроможності підприємства. Критерії та показники конкурентоспроможності підприємства.

Конкурентні переваги. Метод, що ґрунтується на теорії конкурентних переваг. Оцінка конкурентоспроможності організації. Використання результатів діагностики конкурентоспроможності підприємства.

Тема 4. Визначення потенціалу конкурентоспроможності.

Конкурентоспроможність та конкурентна позиція підприємства. Чинники утримання конкурентної переваги. Потенціал конкурентоспроможності. Особливості потенціалу конкурентоспроможності підприємства. Ступінь конкурентоспроможності потенціалу. Оцінка потенціалу конкурентоспроможності підприємства. Критеріальні та експертні методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу. Графічні, математичні та методи логічного аналізу конкурентоспроможності потенціалу. Статистичні, індикаторні та матричні методи. Зовнішні фактори, як обмеження використання потенціалу конкурентоспроможності. Потенціал функціональних елементів носія як фактор визначення рівня загального потенціалу.

Тема 5. Формування конкурентних переваг підприємства

Поняття конкурентної переваги. Теорія конкурентної переваги М. Портера. Змістова характеристика конкурентної переваги. «Аналіз пар» як спеціальний вид оцінки конкурентних переваг товарів. Відносність конкурентної переваги. Класифікаційні ознаки конкурентних переваг підприємства. Вплив державної політики на процес формування конкурентних переваг.

Джерела конкурентних переваг. Види діяльності при конкуренції, що входять у ланцюжок цінності підприємства. Ланцюг цінності постачальників. Ланцюг цінності каналів збуту. Ланцюг цінності покупців. Причини новацій, що дають конкурентну перевагу.

Формування конкурентних переваг об'єктів на підставі їхньої ексклюзивної цінності. Теорія конкурентної переваги на основі поняття «цінність» Р. А. Фатхутдінова. Класифікаційні ознаки ексклюзивної цінності. Аналіз перетворення цінності в технічний, соціальний, економічний або політичний ефект. Основи прогнозування конкурентної переваги.

Тема 6. Методи забезпечення конкурентних переваг підприємства.

Конкурентна перевага й типові стратегії. Джерела конкурентної переваги. Фактори втримання конкурентних переваг. Базові конкурентні стратегії Портера. Система конкурентних стратегій підприємства. Стратегії надбання конкурентної переваги (загальні стратегії конкуренції). Стратегії конкурентної поведінки підприємства. Стратегія забезпечення конкурентоспроможності як комплексна стратегія. Стратегія лідерства за витратами. Концепція ланцюга цінностей. Стратегія широкої диференціації.

Підходи до створення успішної купівельної цінності. Стратегія оптимальних витрат. Стратегія ринкової ніші або фокусування. Стратегія упередження.

Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти оцінки конкурентоспроможності підприємства та управління нею

Тема 7. Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства.

Фактори втримання конкурентних переваг. Вибір напрямку для основних зусиль підприємства. Ієрархія джерел конкурентної переваги. Наявність необхідних навичок і здібностей. Постійна модернізація виробництва й інших видів діяльності як одна з найважливіших причин збереження конкурентної переваги. Сили впливу на проведення змін. Фундамент для пошуку конкурентних переваг.

Оцінка зовнішніх конкурентних переваг. Оцінка внутрішніх конкурентних переваг. Перетворення якісних показників на кількісні оцінки. Досягнення співставності показників. Конкурентні стратегії. Вибір конкурентної стратегії на базі результатів оцінювання конкурентоспроможності підприємства. Моделювання сценаріїв розвитку конкурентоспроможності підприємства.

Вибір стратегії і тактики підвищення конкурентоздатності, обґрунтування управлінських рішень і механізмів їхньої реалізації для забезпечення цільового рівня конкурентоздатності підприємства. Стратегії надбання конкурентної переваги (загальні стратегії конкуренції).

Тема 8. Особливості управління конкурентоспроможністю продукції.

Комплексний підхід до підвищення якості й конкурентоспроможності продукції. Етапи стратегії управління якістю продукції. Перегляд основних видів діяльності підприємства для розширення ринків збуту. Пожвавлення інвестування нововведень у перспективні напрями. Ефективне використання внутрішніх джерел підприємства.

Концепція якості продукції в системі внутрішньофірмового управління. Якість продукції як ключовий чинник утримання позицій на ринку. Основні напрями підвищення якості продукції. Атестація виробництва на відповідність міжнародним стандартам якості серії ISO 9000. Етапи управління якістю продукції.

Загальна схема оцінювання конкурентоспроможності продукції. Етапи життєвого циклу товару. Теорія життєвого циклу товару. Порядок оцінювання конкурентоспроможності продукції. Ситуації, для обґрунтування прийнятих рішень яких можуть бути використані принципи та методи оцінювання конкурентоспроможності.

Вибір номенклатури параметрів, які використовуються при оцінюванні конкурентоспроможності. Технічні параметри конкурентоспроможності (параметри призначення; ергономічні параметри; естетичні параметри; нормативні параметри). Економічні параметри конкурентоспроможності.

Методи оцінювання конкурентоспроможності продукції. Оцінка параметрів аналізованої продукції шляхом зіставлення з параметрами порівняння. Аналіз результатів при оцінюванні за нормативними параметрами. Диференційований метод. Комплексний метод оцінювання конкурентоспро-можності продукції.

Тема 9. Управління конкурентоспроможністю підприємства.

Поняття про конкурентний статус. Відмінності в трактуванні поняття конкурентного статусу підприємства І. Ансоффа та М. Портера. Порядок розрахунку конкурентного статусу підприємства. Фактори впливу на конкурентний статус підприємства.

Методика оцінювання конкурентного статусу підприємства. Принципи кількісного оцінювання рівня конкурентного статусу підприємства. Узагальнююча оцінка конкурентного статусу підприємства. Умови застосування кількісної оцінки рівня конкурентного статусу підприємства.

Структура системи забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Вихідні ланки системи забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Аналіз структури системи забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Показники конкурентної переваги за елементами системи забезпечення конкурентоспроможності підприємства.

Процес управління конкурентоспроможністю підприємства. Етапи і процедури процесу управління конкурентоспроможністю підприємства. Загальна блок-схема організаційно-економічного механізму системи управління конкурентоспроможністю підприємства. Методи оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства. Зміст зовнішнього середовища системи. Компоненти зовнішнього середовища, що впливають на ефективність і стабільність функціонування підприємства. Фактори макросередовища та інфраструктури регіону. Фактори мікросередовища підприємства.

Тема 10. Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства.

Соціально-орієнтований розвиток економіки. Соціально і екологічно відповідальний бізнес. Модель соціально-орієнтованої конкурентоспроможності. Концепція соціально-відповідальної конкурентоспроможності підприємства. Концепція соціально-орієнтованого маркетингу. Десять принципів відповідальної конкурентоспроможності сформульовані ООН. Методологія соціально-відповідальної конкурентоспроможності. Соціально-конкурентний синтез. технологія економічного прориву. Стратегії конкурентної боротьби в контексті

корпоративної соціальної відповідальності. Конкурентні переваги в умовах соціальної відповідальності підприємства.

Тема 11. Розроблення і реалізація програм підвищення конкурентоспроможності.

Програмою підвищення конкурентоспроможності. Концепція розробки та забезпечення реалізації програми підвищення конкурентоспроможності підприємства. Етапи розробки програми підвищення конкурентоспроможності. Принципи розробки та реалізації програми підвищення конкурентоспроможності. Основні засоби підвищення конкурентоспроможності підприємства. Основні організаційні форми підвищення конкурентоспроможності. Основні сфери підвищення конкурентоспроможності.

Способи підвищення конкурентоспроможності. Напрями дій при розробці та виконанні програми підвищення конкурентоспроможності. Зовнішні та внутрішні передумови, що визначають необхідність розробки програм підвищення конкурентоспроможності. Фактори успіху програми підвищення конкурентоспроможності підприємства. Програми підвищення продуктивності та якості як складові програм підвищення конкурентоспроможності підприємства. Управління програмою підвищення конкурентоспроможності.

Програми підвищення конкурентоспроможності галузі та країни. Вітчизняний та міжнародний досвід реалізації програм підвищення конкурентоспроможності.

Тема 12. Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємства

Управлінські моделі і технології формування конкурентоспроможності підприємства. Принципи та критерії оцінки ефективності управління конкурентоспроможністю підприємства. Показники ефективності управління конкурентоспроможністю підприємства. Підрахунок очікуваного економічного ефекту від реалізації моделей управління конкурентоспроможністю підприємства.

Ефективність реінжинірингу бізнес-процесів та оцінювання ефективності бенчмаркінгових рішень, виведення показників ефективності координаційно-стабілізуючої моделі управління конкурентоспроможністю підприємства. Здійснення оцінки ефективності управління проектами конкурентоспроможності та загальної оцінки моделі динамічної альтернативності.

Постановка завдання управління конкурентоспроможністю підприємства і означення наборів елементів моделі управління. Модель обліково-аналітичної системи. Модель функціонування підприємства. Модель організаційно-розпорядчої системи. Ефективність реалізації завдань управління конкурентоспроможністю підприємства.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма							Заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Теоретичні та методичні основи конкурентоспроможності підприємств													
Тема 1. Сучасні теорії конкуренції	1	12	2	2	-	-	8	12	2	-	-	-	10
Тема 2. Державне регулювання конкуренції	2	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
Тема 3. Діагностика конкурентного середовища	3	12	2	2	-	-	8	12	2	-	-	-	10
Тема 4. Визначення потенціалу конкурентоспроможності	4	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
Тема 5. Формування конкурентних переваг підприємства	5	12	2	4	-	-	6	12	-	2	-	-	10
Тема 6. Методи забезпечення конкурентних переваг підприємства	6-7	14	4	4	-	-	6	14	-	2	-	-	12
Разом за змістовим модулем 1		74	14	16	-	-	44	74	4	4	-	-	66
Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти оцінки конкурентоспроможності підприємства та управління нею													
Тема 7. Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства	8	12	4	2	-	-	6	12	2	-	-	-	10
Тема 8. Особливості управління конкурентоспроможністю продукції	9-10	14	2	2	-	-	10	14	2	-	-	-	12
Тема 9. Управління конкурентоспроможністю підприємства	11-12	14	2	2	-	-	10	14	-	2	-	-	12
Тема 10. Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства	13	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
Тема 11. Розроблення і реалізація програм підвищення конкурентоспроможності	14	12	4	2	-	-	6	12	-	2	-	-	10
Тема 12. Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємства	15	12	2	4	-	-	6	12	-	2	-	-	10
Разом за змістовим модулем 2		76	16	14	-	-	46	76	4	6	-	-	66
Усього годин		150	30	30	-	-	90	150	8	10	-	-	132

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено навчальним планом	

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сучасні теорії конкуренції	2
2	Державне регулювання конкуренції	2
3	Діагностика конкурентного середовища	2
4	Визначення потенціалу конкурентоспроможності	2
5	Формування конкурентних переваг підприємства	2
6	Методи забезпечення конкурентних переваг підприємства	4
7	Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства	4
8	Особливості управління конкурентоспроможністю продукції	2
9	Управління конкурентоспроможністю підприємства	2
10	Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства	2
11	Розроблення і реалізація програм підвищення конкурентоспроможності	4
12	Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємства	2

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено навчальним планом	

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сучасні теорії конкуренції	8
2	Державне регулювання конкуренції	8
3	Діагностика конкурентного середовища	8
4	Визначення потенціалу конкурентоспроможності	8
5	Формування конкурентних переваг підприємства	6
6	Методи забезпечення конкурентних переваг підприємства	6

7	Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства	6
8	Особливості управління конкурентоспроможністю продукції	10
9	Управління конкурентоспроможністю підприємства	10
10	Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства	8
11	Розроблення і реалізація програм підвищення конкурентоспроможності	6
12	Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємства	6

8. Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

Під час вивчення дисципліни та модульного контролю знань студенти виконують індивідуальні завдання.

Завдання 1.

1. Охарактеризувати фактори, що визначають гостроту конкурентної боротьби, й напрямки їх впливу для фармацевтичного підприємства.

2. Проаналізувати взаємозв'язок послідовності стадій життєвого циклу сільського господарства і зміни ринкових ситуацій.

Задача. Методом експертних оцінок відібраний і проранжований перелік факторів зовнішнього середовища підприємства, які найбільшою мірою впливають на перспективи його розвитку – позитивно чи негативно (табл. 2.5). Кожний з цих факторів, згідно з його вагомістю для галузі, може мати оцінку в балах від 1 до 3, а також, згідно з його впливом на підприємство, – від 1 до 3 балів. Обчислити комплексний показник впливу кожного з цих факторів на підприємство з урахуванням його позитивності чи негативності. Показати графічно профіль середовища для всього переліку факторів.

Таблиця 1.– Фактори зовнішнього середовища підприємства

Фактори зовнішнього середовища	Важливість для галузі	Вплив на підприємство	Позитивність чи негативність впливу (+,-)
Фінанси, процентна ставка за кредит	3	1	+
Місцеві податки	1	1	+
Конкуренти	2	2	+
Партнери	3	3	-
Місцеві органи влади	3	1	-
Профспілки	2	2	-
Постачальники	1	3	-
Споживачі	2	1	-

Завдання 2.

1. Конкурентні стратегії у сфері інноваційного бізнесу.

2. Бенчмаркінг як інструмент визначення конкурентоспроможності.

Задача 1. Розрахувати додаткові капітальні витрати на придбання зерноочисного комплексу. Оптова ціна обладнання – 38 000 грн. Витрати на транспортування 7% від вартості. Монтаж обладнання – 15% від його вартості. Початкова вартість обладнання, яке демонтується – 29 000 грн. Витрати на демонтаж складають 7,5% від початкової вартості. Ліквідна вартість обладнання – 5 450 грн.

Також під час вивчення дисципліни студенти готують реферативні доповіді з запропонованої тематики за власним вибором.

Орієнтовні теми рефератів з дисципліни «Конкурентоспроможність підприємства»

1. Змістова характеристика конкуренції.
2. Вплив конкуренції на результати діяльності підприємства.
3. Особливості поведінки сучасних підприємств в умовах конкурентного середовища.
4. Залежність стратегії конкурентної боротьби від виду діяльності підприємства.
5. Стратегія виключення зайвих витрат.
6. Конкурентоспроможність галузі.
7. Зовнішні фактори, що впливають на конкурентоспроможність підприємства.
8. Внутрішні фактори, що впливають на конкурентоспроможність підприємства.
9. Організаційні заходи, що підвищують рівень конкурентоспроможності підприємства.
10. Теорія конкурентної переваги М. Портера.
11. Змістова характеристика конкурентної переваги.
12. «Аналіз пар» як спеціальний вид оцінки конкурентних переваг товарів.
13. Відносність конкурентної переваги.
14. Класифікаційні ознаки конкурентних переваг підприємства.
15. Вплив державної політики на процес формування конкурентних переваг.
16. Види діяльності при конкуренції, що входять у ланцюжок цінності підприємства.
17. Класифікаційні ознаки ексклюзивної цінності.
18. Основи прогнозування конкурентної переваги.
19. Змістова характеристика конкурентної діагностики.
20. Причини формування позиції споживачів.
21. Порівняння комерційних характеристик товарів.

22. Оцінювання адекватності комерційних характеристик вимогам ринку.
23. Порівняння стратегій позиціювання товару на ринку.
24. Сутність SWOT-аналізу.
25. Метод аналізу GAP.
26. Філософія LOTS.
27. Метод PIMS.
28. Модель аналізу «Мак-Кінзі».
29. Якість продукції як ключовий чинник утримання позицій на ринку.
30. Основні напрями підвищення якості продукції.
31. Атестація виробництва на відповідність міжнародним стандартам якості серії ISO 9000.
32. Порядок оцінювання конкурентоспроможності продукції.
33. Ситуації, для обґрунтування прийнятих рішень яких можуть бути використані принципи та методи оцінювання конкурентоспроможності.
34. Технічні параметри конкурентоспроможності (параметри призначення; ергономічні параметри; естетичні параметри; нормативні параметри).
35. Економічні параметри конкурентоспроможності.
36. Методи оцінювання конкурентоспроможності продукції.
37. Поняття про конкурентний статус.
38. Фактори впливу на конкурентний статус підприємства.
39. Методика оцінювання конкурентного статусу підприємства.
40. Аналіз структури системи забезпечення конкурентоспроможності підприємства.
41. Показники конкурентної переваги за елементами системи забезпечення конкурентоспроможності підприємства.
42. Компоненти зовнішнього середовища, що впливають на ефективність і стабільність функціонування підприємства.
43. Фактори макросередовища та інфраструктури регіону.
44. Фактори мікросередовища підприємства.

9. Методи навчання

Методами навчання є способи спільної діяльності й спілкування викладача і здобувачів вищої освіти, що забезпечують вироблення позитивної мотивації навчання, оволодіння системою професійних знань, умінь і навичок, формування наукового світогляду, розвиток пізнавальних сил, культури розумової праці майбутніх фахівців.

Під час навчального процесу використовуються наступні методи навчання:

Залежно від джерела знань: словесні (пояснення, бесіда, дискусія, діалог); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (рішення задач, ділові ігри).

За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-наочний проблемний виклад; частково-пошуковий та дослідницький методи.

За місцем в навчальній діяльності:

- методи організації й здійснення навчальної діяльності, що поєднують словесні, наочні і практичні методи; репродуктивні й проблемно-пошукові; методи навчальної роботи під керівництвом викладача й методи самостійної роботи здобувачів вищої освіти;

- методи контролю й самоконтролю за навчальною діяльністю: методи усного, письмового контролю; індивідуального й фронтального, тематичного і систематичного контролю.

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти передбачено застосування таких навчальних технологій:

- *робота в малих групах* дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного здобувача вищої освіти в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування;

- *семінари-дискусії* передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів;

- *мозкові атаки* – метод розв’язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити як найбільшу кількість ідей за обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію;

- *кейс-метод* – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності фахівців і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу;

- *презентації* – виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації.

10. ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Відповідно до «**Положення про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України**», затвердженого вченою радою НУБіП України 26 квітня 2023 року, протокол № 10, видами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Проміжна атестація проводиться після вивчення програмного матеріалу і має визначити рівень знань здобувачів вищої освіти з програмного матеріалу, отриманих під час усіх видів занять і самостійної роботи.

Форми та методи проведення проміжної атестації, засвоєння програмного матеріалу розробляються лектором дисципліни і затверджується відповідною кафедрою у вигляді тестування, письмової контрольної роботи, колоквиуму тощо, що можна оцінити чисельно.

Засвоєння здобувачем вищої освіти програмного матеріалу вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

Семестрова атестація проводиться у формах семестрового екзамену або семестрового заліку з конкретної навчальної дисципліни.

Семестровий екзамен - це форма підсумкової атестації засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни за семестр.

Семестровий залік - це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр.

Диференційований залік - це форма атестації, що дозволяє оцінити виконання та засвоєння здобувачем вищої освіти програми виробничої практики, підготовки та захисту курсової роботи (проекту) .

Здобувачі вищої освіти зобов'язані складати екзамени і заліки відповідно до вимог робочого навчального плану у терміни, передбачені графіком освітнього процесу. Зміст екзаменів і заліків визначається робочими навчальними програмами дисциплін.

Зміст екзаменів і заліків визначається робочими навчальними програмами дисциплін.

11. Розподіл балів, які отримують студенти.

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 26.04.2023 р. протокол №10)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

12. Методичне забезпечення

1. Електронний навчальний курс дисципліни URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3867>
2. «Конкурентоспроможність підприємства». Методичні вказівки. – Київ. ЦП "КОМПРИНТ", 2020.- 52 с.
3. « Конкурентоспроможність підприємства». Методичні вказівки для практичних занять та самостійного вивчення дисципліни для студентів денної та заочної форм навчання ОС «Магістр» спеціальності 076 “Підприємництво, торгівля та біржова діяльність” - Київ. ЦП "КОМПРИНТ", 2021.- 65 с.

13. Рекомендована література

Основна

1. Конкурентоспроможність підприємства: навчальний посібник / І.А. Дмитрієв, І.М. Кирчата, О.М. Шершенюк. Х.: ФОП Бровін О.В., 2020. 340 с.
2. Лупак Р.Л. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посіб. / Р. Л. Лупак, Т. Г. Васильців. Львів : Видавництво ЛКА, 2016. 484 с.
3. Должанський І. З., Загорна Т. О. Конкурентоспроможність підприємства: Навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.

Допоміжна

1. Єпіфанова І. Ю., Гайдей М. О. Напрямки забезпечення конкурентоспроможності підприємств кондитерської галузі в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 23. С. 53-57.
2. Журба І.О. Сутність і значення конкурентоспроможності підприємства / І.О. Журба, Ю.М. Коляденко. URL: <http://archive.nbuv.gov.ua>.
3. Коваленко О.В., Мисенко Д.М. Розробка заходів з підвищення конкурентоспроможності підприємства в сучасних умовах. Економічний вісник. 2014.
4. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення : монографія / за заг. ред. О.Г. Янкового. Одеса : Атлант, 2013. 470 с.
5. Кобиляцький Л.С. Управління конкурентоспроможністю: Навчальний посібник. Київ: Зовнішня торгівля, 2003. 304 с.
6. Лупак Р.Л. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посіб. / Р. Л. Лупак, Т. Г. Васильців. Львів : Видавництво ЛКА, 2016. 484 с.
7. Марков Б. М. Антимонопольне регулювання: зарубіжний досвід та межі його адаптації до реалій України / Б. М. Марков. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2834>.

8. Муржак Ю. В. Антимонопольне регулювання: світовий досвід та застосування його в Україні / Ю. В. Муржак, І. П. Бахновська. URL: <http://int-konf.org/konf052013>.

9. Омеляненко Т.В., Барабась Д.О., Вакуленко А.В. Управління конкурентоспроможністю підприємства: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. Київ : КНЕУ, 2006. 272 с.

10. Пастернак-Таранушенко Г., Рожок В. Конкуренция. Курс лекций и практических на русском и украинском языках. Киев: ЦУЛ, 2002. 322 с.

11. Піддубник І. О., Піддубна А. І. Управління міжнародною конкуренто-спроможністю підприємства: Навч. посіб. За ред. І. О. Піддубного. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2004. 284 с.

12. Піддубна Л.І. Конкурентоспроможність економічних систем: теорія, механізм регулювання та управління: Монографія. Л.І. Піддубна. Харків: ВД «ІНЖЕК». 2007. 368 с.

13. Портер Майкл Е. Стратегія конкуренції. Методика аналізу галузей і діяльності конкурентів. Київ : Основи, 1997. 390 с.

14. Теоретичні та прикладні аспекти підвищення конкурентоспроможності підприємств : колективна монографія у 4 т. / за ред.. О. А. Паршиної. Дніпропетровськ : «Герда», 2013.

15. Управління конкурентоспроможністю підприємства: навч. посіб. / С. М. Клименко, Т. В. Омеляненко, Д. О. Барабась та ін. Київ : КНЕУ, 2008. 520 с.

16. Фатхудинов Р. А. Управління конкурентоспроможністю організації: підручник / Р. А. Фатхудинов, Г. А. Осовська. Київ : Кондор, 2009. 470 с.

17. Хрущ Н. А. Конкурентні стратегії: процеси створення та реалізації: монографія / Н. А. Хрущ, М. В. Желіховська; за ред. проф. д.е.н., проф.. Н. А. Хрущ. Київ : Освіта України, 2010. 315 с.

18. Яців І.Б. Конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств : монографія / І.Б. Яців. Львів : Український бестселер, 2013. 427 с.

19. Competitive advantages of small business. Mykhailo Marshalok, Alona Melnyk, Viktoriia Vasiuta, Volodymyr Yatsenko, Volodymyr Saienko. AD ALTA: Journal of interdisciplinary research. (September, 2021), by Magnanimitas, ATTN. and/or its licensors and affiliates (Collectively, "MAGNANIMITAS"). all rights reserved. Special ISSUE NO.: 11/02/XXII. (VOL. 11, ISSUE 2, Special ISSUE XXII.). P. 60-66.

Нормативні акти

1. Закон України «Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності» від 18 лютого 1992 року № 2132-ХН.

2. Закон України «Про Антимонопольний комітет України» № 258/95-ВР від 05.07.1995 р.

3. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 7 червня 1996 року № 236/96-ВР. Введений в дію Постановою ВР від 7 червня 1996 року № 237/96-ВР з 1 січня 1997 року. Голос України. 2.07.1996 р.
4. Закон України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» від 28 грудня 1998 року № 330-XIV. Урядовий кур'єр. 18.02.1999, № 31 – 32, «Орієнтир». С. 1 – 12.
5. Закон України «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту» від 22 грудня 1998 року № 331-XIV. Урядовий кур'єр. 25.02.1999, № 36 – 37, «Орієнтир». С. 1 – 11.
6. Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 11 січня 2001 року № 2210-III.
7. Закон України «Про природні монополії» від 20 квітня 2000 року № 1682-III.
8. Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту: Закон України від 22 грудня 1998 року № 330-XIV (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. 1999. № 9. Ст. 65.
9. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII XIV (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. 1991. - № 30. - Ст. 379.
10. Про природні монополії: Закон України від 20 квітня 2000 року № 1682-III (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. 2000. № 30. Ст. 238.
11. Про введення обов'язкової сертифікації продукції в Україні: Наказ Держстандарту України № 498 від 30 серпня 2002 р. Київ : Держстандарт України, 2002. 34 с.
12. Про затвердження Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку: Розпорядження Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року № 49-р. II // Офіційний вісник України. 2002. № 14. С. 396.
13. Про затвердження Типових вимог до узгоджених дій суб'єктів господарювання для загального звільнення від попереднього одержання дозволу органів Антимонопольного комітету України на узгоджені дії суб'єктів господарювання: Розпорядження Антимонопольного комітету України від 12.02.2002 року № 27-р. Офіційний вісник України. 2002. -№11. С. 279.
14. Методика визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку // Офіційний вісник України від 19.04.2002. 2002. №14. Ст. 778.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт антимонопольного комітету України URL: www.atmc.gov.ua
2. Офіційний сайт Нацкомфінпослуг URL: www.dfp.gov.ua
3. Офіційний сайт URL: www.ukrstat.gov.ua

4. Офіційний сайт Державної служби статистики URL: [www. www.e-inform.com.ua](http://www.e-inform.com.ua).
5. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики України URL: www.minagro.gov.ua
6. Офіційний сайт НУБіП України URL: [www. Nubip.edu.ua](http://www.Nubip.edu.ua)
7. Навчально-інформаційний портал НУБіП України URL: www.elarn.edu.ua